

Thuiszitters in Beeld

'Thuiszitters'

Passend Onderwijs en Thuiszitters zijn moeilijk met elkaar te rijmen. Want als er voor ieder kind een passend onderwijsaanbod is, hoeft geen kind thuis te zitten. Toch staan de kranten de laatste maanden vol met hoge aantallen thuiszitters. Het ministerie komt in actie, maar ook als regio moeten we de thuiszitters beter in beeld krijgen en doen wat we kunnen om hen het onderwijs te geven dat ze verdienen.

Thuiszitterspact

Op 13 juni 2016 ondertekenden de PO-Raad samen met de VO-raad, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het ministerie van Veiligheid en Justitie en staatssecretarissen Dekker en Van Rijn het Thuiszitterspact. De afspraken in dit pact moeten het aantal thuiszitters (landelijk op het moment bijna 10.000) fors terugbrengen. Doel is dat in 2020 geen enkel kind langer dan drie maanden thuiszit zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg.

Regionaal beeld

Hoe ziet onze regio, de Kop van Noord-Holland, eruit als het gaat om thuiszittende leerlingen? De cijfers ten opzichte van het landelijk gemiddelde lijken mee te vallen. In 2015 kende het Samenwerkingsverband VO tien thuiszitters op basis van de definitie: "langer dan 4 weken thuis, zonder geoorloofde reden". Het percentage bedroeg toen 0,1% tegen 0,6% landelijk. Voor het PO zagen de cijfers voor het schooljaar 2015-2016 er als volgt uit:

Peildatum	Thuiszitter aantal	Thuishouder aantal	Absoluut verzuim aantal
15 november 2015	1	2	1
15 januari 2016	1	0	1
15 maart 2016	2	0	1
15 mei 2016	2	1	1
15 september 2016	0	0	1

Reden voor thuiszitten

Kinderen blijken om uiteenlopende redenen thuis te zitten. Er kan sprake zijn van schorsing, ouders houden een kind thuis vanwege een conflict met school, ouders weigeren een andere vorm van onderwijs, ouders zoeken een andere school voor hun kind en houden in de tussentijd het kind thuis of het betreft verhuiskinderen voor wie de ouders nog geen school hebben geregeld.

Voor alle thuiszitters, ongeacht de reden of de leeftijd, is het belangrijk dat ze zo snel mogelijk gemeld worden bij het eigen bestuur, de leerplichtambtenaar en het samenwerkingsverband. Hoe sneller actie ondernomen kan worden, hoe soepeler het traject verloopt.

Regionale projectgroep
Om de gehele groep thuiszitter regionaal beter in beeld te krijgen, stelden het samenwerkingsverband, Heliomare en Leerplicht onlangs de projectgroep Thuiszitters in Beeld samen. Deze projectgroep gaat in beeld brengen wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van leerlingen zijn en gaat toewerken naar het verfijnen van maatwerktrajecten. Overige activiteiten gericht op het terugdringen van thuiszitten zijn:

- De commissie toelaatbaarheid Passend Onderwijs van het samenwerkingsverband kan worden benut om samen met ouders,

school, Leerplicht en hulpverleners creatief na te denken over een passend aanbod, wat bijvoorbeeld door de consultant langdurig zieke leerlingen van het samenwerkingsverband kan worden verzorgd.

- Voor leerlingen met een specifiek probleem zoals een belemmerende schoolfobie kan Triversum een aanbod doen dat gericht is op het terugdringen van thuiszitten.
- Het reboundarrangement van het samenwerkingsverband kan worden gebruikt als opvang-, opstart- of doorstarttraject.

Vrijstelling leerplicht

Voor sommige kinderen is terugkeren naar het onderwijs (tijdelijk) geen optie. Wanneer zij nog leerplichtig zijn, kunnen ze een vrijstelling van onderwijs krijgen. In de meeste gevallen is er dan sprake van ernstige lichamelijke en/of psychische klachten. De vrijstelling wordt,

afhankelijk van de soort problematiek, afgegeven voor een bepaalde periode of tot het 18e jaar. Andere redenen voor vrijstelling zijn godsdienst/levensbeschouwing en "andere gewichtige omstandigheden". Onder de laatste categorie gaat het bijvoorbeeld om kinderen die een periode intensieve therapie moeten volgen of betrokken zijn bij een adoptieprocedure.

Het precieze aantal afgegeven vrijstellingen in het basis-onderwijs voor schooljaar 2015-2016 is lastig vast te stellen omdat gemeenten uiteenlopende manieren van registreren hebben. Grofweg gaan we uit van 35 vrijstellingen voor kinderen in de basisschoolleeftijd, binnen het samenwerkingsverband.

In het verleden werd het onderwijs nauwelijks betrokken bij de afweging voor een toekenning voor vrijstelling. Sinds dit schooljaar is echter afgesproken dat de CTO ook wordt betrokken bij vrijstellingsaanvragen voor kinderen in bijvoorbeeld een ODC of andere dagbesteding, zodat ook vanuit het perspectief van het onderwijs kan worden meegedacht over een (gedeeltelijk) onderwijsaanbod.

Gemeenten en samenwerkingsverbanden moeten volgens het pact samen gaan bepalen wie van de twee, samen met ouders en kind, een besluit neemt over een onderwijsplek voor een kind dat dreigt thuis te komen zitten. Gemeenten krijgen daarnaast de taak een helder stappenplan op te stellen waarin preventie, samenwerking met de zorg en maatwerk voor kinderen duidelijk terugkomen. Verder gaan de gemeenten het aantal vrijstellingen van de Leerplichtwet verminderen.

'Opvallend in onze regio blijkt het relatief hoge aantal leerlingen dat wegens chronische of ernstige ziekte geen volledige schoolweek kan volgen'

Opvallend in onze regio blijkt het relatief hoge aantal leerlingen dat wegens chronische of ernstige ziekte geen volledige schoolweek kan volgen en voor wie een beter passend traject kan worden bekeken op haalbaarheid. Voor het samenwerkingsverband reden om nog beter in te zoomen op deze specifieke groep leerlingen: wat zijn de medische redenen van thuisblijven, welke acties zijn al ondernomen en is het aanbod voor verbetering vatbaar?

Doorzettingsmacht is een verantwoordelijkheid

Het is het samenwerkingsverband er alles aan gelegen om te voorkomen dat leerlingen "thuiszitten". Daarom zijn er afspraken gemaakt met de schoolbesturen en scholen: zodra er sprake is van schoolverzuim dat niet te maken heeft met ziekte, vindt een melding plaats bij de Commissie Toelating Onderwijsvoorziening (CTO) van het samenwerkingsverband. De CTO komt dan direct in actie om het verzuim nog vóór het ingaan van de wettelijke periode van 4 weken op te lossen.

In de spaarzame gevallen dat een leerling niet geplaatst kan worden mag er geen patstelling ontstaan. Daarom spreekt de wetgever van "doorzettingsmacht". Dat betekent dat vastgelegd moet zijn wie er in dat geval beslist over plaatsing van een leerling. Het samenwerkingsverband heeft vastgelegd dat deze doorzettingsmacht bij de voorzitter van de CTO en de coördinator van het samenwerkingsverband ligt.

Hoewel de wettelijke benaming doorzettingsmacht is, ziet het samenwerkingsverband het eerder als een doorzettingsverantwoordelijkheid: niet rusten voordat er een plek voor de leerling beschikbaar is op één van de scholen. Bij voorkeur in overleg met de betrokkenen. Tot nu toe is het niet nodig geweest doorzettingsmacht in te zetten. In het belang van de kinderen is het te hopen dat dat zo blijft!

RMC-coördinator Vrouwtje Sanders:

'De nul moet haalbaar zijn'

Hoewel het aantal thuiszitters in onze regio meevalt, is iedere thuiszitter er één teveel, vindt Vrouwtje Sanders, RMC-coördinator bij de gemeenten Schagen en Hollands Kroon. 'De nul moet wat mij betreft haalbaar zijn.' De spin in het web bij het begeleiden van thuiszitters met leerplicht is de leerplichtambtenaar. 'Die heeft mogelijke lijntjes openstaan', vertelt Sanders. 'Met schoolmaatschappelijk werk, het wijkteam of andere hulpverlenende instanties etc. Bovendien heeft de leerplichtambtenaar zicht op diverse mogelijkheden om een kind terug naar school te begeleiden. Hij of zij kent de mogelijkheden én onmogelijkheden.'

Verantwoordelijkheid school

De leerplichtambtenaar is echter afhankelijk van de (verzuim)melding door de school. Volgens Sanders heeft de school daarom een aantal belangrijke verantwoordelijkheden:

1. Op tijd signaleren
2. Melden bij het samenwerkingsverband
3. Melden bij de leerplichtambtenaar
4. Een warme overdracht van PO naar VO

Hoewel vrijstelling van leerplicht voor sommige kinderen mogelijk is, geeft Sanders aan dat dat wat haar betreft een laatste optie is. 'Alles is er bij ons op gericht kinderen (terug) naar school te krijgen, al dan niet door gebruik te maken van maatwerk. Bijvoorbeeld door kinderen gedeeltelijk weer naar school te laten gaan, met aangepaste schooltijden.'

Samenwerking

Vrouwtje Sanders is blij dat sinds kort de projectgroep Thuiszitters in Beeld is opgericht. 'Alles valt of staat bij een goede samenwerking. Het is belangrijk samen te bepalen wanneer je van een thuiszitter spreekt en hoe de meldroute en het verdere traject verloopt. Zo komt er ook beter in beeld waar in onze regio behoefte aan is, zodat geen enkele jongere tussen wal en schip valt. Bovendien is het goed om nog beter te kijken naar de redenen van het thuiszitten en naar het traject dat aan het thuiszitten vooraf gaat. Je kunt dan een preventieplan opstellen waarmee je thuiszitten niet alleen verhelpt, maar ook voorkomt.'

Vrouwtje Sanders

'Het is belangrijk samen te bepalen wanneer je van een thuiszitter spreekt en hoe de meldroute en het verdere traject verloopt'